Čtyři a ne jeden: úvodní bohoslužby

Původ materiálu
Tomáš Trusina
Pořadí v lekci
1

Cíl

- Děti vstoupí do světa evangelií.
- Děti si uvědomí, že příběhy evangelií směřují k nám a jsou tu pro nás.
- Děti potkají rozmanitost, a přece jednotu evangelijních podání o Ježíši.

Na úvod letošního cyklu nabízíme předlohu pro rodinné bohoslužby. Nejprve vyprávění o evangelistech podle Alexe van Ligtena, dále stručný komentář k možnostem provedení a na závěr možnosti bohoslužebného pořadu. Pokud budete vyprávět v nedělní škole, ponechejte určitě vyprávění, případnou dramatizaci apod. uzpůsobte podle možností své skupiny a spolupracovníků. K dramatizaci můžete využít mládež.

Evangelisté

Bylo jednou jedno děvčátko, a to mělo čtyři bratry. Vlastně tu býval ještě jeden, před jejím narozením, nejstarší ze všech. Jeho fotka byla na prádelníku. Všichni ho měli moc rádi a pořád o něm vyprávěli: veselé, krásné příběhy o nejstarším bratru, který už nebyl mezi nimi.

Když se přiblížily její dvanácté narozeniny, zeptal se jí někdo, co by chtěla za dárek.

„Já bych si nejvíc přála,“ ona na to, „takové povídání o mém velkém bráchovi. Něco o tom, jaký vlastně byl.“

Když šla potom večer spát, začali se bratři mezi sebou dohadovat: „Jak na to?“

„Můžete to napsat společně, jako jedno velké povídání,“ řekla jim maminka. „Dát všechny svoje vzpomínky dohromady. Anebo každý sám za sebe, to by bylo takové osobnější.“

„No ale, to by pak bylo čtyřikrát to samé?“ ptali se.

„To asi ne,“ povídá tatínek, „něco sice bude stejné, ale nakonec každý z vás určitě napíše docela vlastní příběh.“

A tak se dohodli, že nejdřív si každý sám jenom poznamená všechno, co si pamatuje, a potom si svoje zápisky navzájem porovnají. A pak se uvidí, co z toho bude: jestli to bude jeden velký příběh o jejich velkém bratrovi.

Jenže — když po jednom týdnu dali poznámky dohromady, hned viděli, že takhle to nepůjde. Jejich vzpomínky byly docela osobní: každý z nich přece prožil se svým nejstarším bratrem něco, co ostatním nic neříkalo. Kromě toho měli různou povahu, a to bylo pochopitelně znát i na tom, co o něm vyprávěli. Tak třeba Jan, ten nejmladší, byl vážný, klidný chlapec, tak trochu filosof. Zato Marek, ten pořád někam spěchal. U stolu nikdy v klidu neposeděl a s domácím úkolem byl vždycky hotov jedna dvě. Matouš, ten držel celou rodinu pohromadě. Úplně nejraději sedával u dědečka a babičky a mohl by je poslouchat celé hodiny, když se pustili do vyprávění o starých časech. A Lukáš, toho zase nejvíc zajímalo, co se děje venku kolem nich. — Rozhodli se tedy, že každý svůj příběh napíše zvlášť.

Kdo byl první hotov? Samozřejmě Marek! Stačilo mu na to jen pár dní. Ostatní se s tím, chudáci, pořád ještě mořili. Však to taky nebylo jen tak, popsat všechno úplně přesně. Vždyť se z toho muselo poznat, jaký byl jejich bratr.

„Můžeme si to přečíst?“ prosili Matouš a Lukáš.

„To se ví,“ povídá Marek. „Ale dělejte, já to ještě musím pěkně krasopisně přepsat.“

Matouš a Lukáš četli a moc se jim to líbilo. Hezky to Marek vystihl, jak to bylo s jejich bratrem, a poslední dny jeho života — na tom si dal záležet. Všechno tam bylo, i to trápení a bolest, kterou prožíval. „No ale, není tam toho moc o tom, jak se pěkně choval k ostatním lidem,“ všiml si Lukáš, „ani o tom, jak byl malý.“

„Opravdu,“ přidal se Matouš, „a já zase napíšu víc o tom, odkud byl, jaká byla naše rodina.“

„A co ty, jak jsi vlastně daleko?“ zeptali se Jana, který jim zrovna nakoukl přes rameno.

„Já o tom ještě přemýšlím,“ odpověděl. „Vždyť jsem byl tenkrát ještě malý. Nepamatuju si toho tolik jako vy, musím na to jít nějak jinak. Budu vyprávět, co pro mě znamenal, jak ovlivnil můj život.“

Ráno, když byly narozeniny, dostala sestřička tři balíčky.

„Nejdřív můj, nejdřív rozbal ten můj!“ křičel Marek. Ale muselo to jít po pořádku, od nejstaršího. Matoušovo povídání vypadalo moc hezky, všichni se divili, jak se mu to povedlo.

„Měla by sis to jednou v klidu přečíst,“ povídá Matouš sestřičce. „Teprve když jsem to začal psát, tak jsem si uvědomil, že náš bratr opravdu patřil do rodiny. Moc se podobal tátovi

a mámě a my se mu taky podobáme. A když posloucháš babičku a dědečka, je to skoro jako bys slyšela mluvit jeho!“

„A teď já,“ na to Marek. „Tady, podívej. Pro mě taky hodně znamenal, byl jako takový vzor. A ten poslední týden, na to nikdy nezapomenu.“

Když rozbaloval svůj balíček, vypadl mu z něho jeden list papíru.

„Počkej,“ povídá Marek, „to k tomu taky patří. Dopsal jsem to tam, když jsem si přečetl, co napsali Matouš a Lukáš.“

Lukáš ke svému povídání přidal ještě krátký vzkaz: „Všechno jsem si to ještě jednou po pořádku srovnal, a vyptával jsem se spousty lidí, a napsal jsem všechno úplně přesně, jak to šlo za sebou. Tohle je jenom první díl. Můžeš si v něm přečíst o tom, jak byl dobrý ke všem lidem — hlavně k těm, co na tom byli špatně anebo se o ně nikdo nestaral. A teď už pracuju na druhém dílu. Tam bude o všem, co s námi bylo dál, když odešel. To ještě napíšu. Všechno nejlepší!“

A co Jan? Ten dal své sestře k narozeninám tři malé obálky. Byly v nich básně, napsané na krásném, slavnostním papíru.

„Světlo. Život. Láska. To byl náš bratr,“ napsal k tomu. „Tady je něco z toho, co mě napadlo, když jsem o něm přemýšlel. Dodělám to později. Potřebuju na to víc času.“

A po mnoha letech — když už byli všichni dospělí a měli vlastní děti — se ty čtyři příběhy pořád ještě četly. Každý měl jednu kopii a postupně přicházeli na to, že to pro ně znamená stále víc a víc — nejen jejich vlastní příběh, ale i příběhy těch ostatních. Jednou se sešli u své sestry, aby si popovídali, a tu se jí zeptali, který ze čtyř příběhů se jí nejvíc líbí. Ona na to, že si nemůže vybrat. Že prý jsou všechny stejně hezké.

„No ale, co kdyby sis opravdu musela vybrat jenom jeden?“ nedali si říct.

„No tak pověz, který dárek byl na tvých dvanáctých narozeninách nejlepší?“

A tak dlouho si ji dobírali a doráželi na ni, až se na ně všechny v kruhu podívala a odpověděla: „Nejlepší bylo, že jste mi tenkrát dali mého Bratra.“

Pro učitele

Tak. Tohle je trochu zajímavější nežli suchý výčet toho, co máte vědět (a co už asi beztak víte) o čtyřech evangeliích:

- že Matouš se ve svém evangeliu soustředí na to, že Ježíš je Mesiáš Izraele;
- že pro Marka je charakteristický důraz na Ježíše jako trpícího syna člověka;
- že Lukáš vidí v Ježíšovi hlavně toho, kdo zachraňuje lidi na dně;
- a že Jan nejvíce vyzdvihuje Ježíše jako Božího syna.

V našem vyprávění se dále skrývá několik poznatků z „úvodu do Nového zákona“, totiž:

- že Markovo evangelium bylo sepsáno jako první;
- že Matouš a Lukáš četli (zčásti) Markovo evangelium;
- že Janovo evangelium bylo sepsáno jako poslední;
- že Lukáš napsal své evangelium jako první díl, a Skutky apoštolů jako druhý díl;
- a že závěr Markovo evangelia (v některých biblích v závorkách) je převzat z jiných evangelií.

Důležitým východiskem příběhu je i to, že evangelia byla napsána kvůli církvi, aby jí sloužila. Nejsou to referáty o tom, „jak to doopravdy bylo“, ale osobní vyjádření toho, „jaký byl“.

Z vyprávění o evangelistech bychom měli poznat ještě jednu věc — stejně jako z vyprávění evangelistů — že totiž vyprávěný příběh může být pravdivější a důvěryhodnější nežli sebedoslovnější zpráva o jakékoli události.

Ovšem, každý příběh má taky své hranice. Když umístíme vyprávění o evangelistech a o církvi (jejich sestře) do kontextu rodiny a z Ježíše uděláme velkého bratra, který umřel, podaří se nám sice názorně vysvětlit leccos o tom, jak evangelia vznikala, ale nedostaneme se k tomu nejdůležitějšímu: ke zkušenosti víry, že příběh o Ježíšovi není příběhem o drahém zesnulém, ale „vyprávěním o živém“ (tak se jmenuje jedna kniha E. Schillebeeckxe).

To je to, co v evangeliu slyšíme. To, co nám všichni čtyři evangelisté vypravují, není „něco“ o Ježíši, ale ani „všechno“. Zato nám dali jeho samotného. Poslední slovo má sestra čtyř bratrů, a ta právem říká: evangelisté nám darovali našeho Bratra.

Zdroj: Alex van Ligten, Wegwijzer door de Bijbel

Možnosti zpracování

Text můžete buď *vyprávět* (pokud možno co nejsoustředěněji, postavy můžete případně ilustrovat pomocí *flanelografu*), anebo ho můžete *zdramatizovat* — např. ho dětem předčítají učitelé NŠ (třeba plus farář či další presbyteři nebo někdo z rodičů). Potřebujete obsadit role: Vypravěč, Matouš, Marek, Lukáš, Jan, Tatínek, Maminka, Sestra. Např. farář je Vypravěč, učitelé NŠ jako tradenti pro děti — Evangelisté, presbyteři (nebo zástupci rodičů) Tatínek a Maminka, konfirmandka z posledního ročníku Sestra. Celé shromáždění si tak může uvědomit

a spoluprožít, že jako sbor máme dohromady odpovědnost za předávání poselství evangelia.

Zvláště pokud první hodinu nemáte jako bohoslužby, bude se jako okénko do bohoslužeb hodit plakát, na kterém jsou některé Ježíšovy výroky (ke stažení zde). Na plakátu stojí postava — může to být Marek — která zná některé Ježíšovy výroky a zvěst o zmrtvýchvstání (prázdný hrob). Může uvažovat nad tím, zda by to všechno lidé pochopili, když by neznali celý příběh o Ježíši. Marek se rozhodne, že Ježíšův příběh zapíše. Během dalších nedělí, když budete vyprávět příběhy, můžete je s dětmi do jednotlivých políček dokreslovat. Pokud byste např. nějaký příběh museli vynechat, klidně ho tam dokreslete také. Mozaika Ježíšova života se začne skládat.

Pokud budete s dětmi vyrábět svitky (viz další úloha), můžete vždy nějaké dítě pověřit, aby dnes malovalo do velkého společného plakátu nebo můžete do plakátu vlepovat stejné obrázky jako děti do svých svitků.

Bohoslužebný pořad

Čtení: Žalm 78,1-8

Text: 1. Janova 1,1-3 nebo 1 K 15,1-5

Text k zapamatování

Upravený text z 1 K 15,1 nn můžete použít i jako rituál v dalších hodinách NŠ: „Evangelium, které jsme přijali, je základem, na němž stojíme. Skrze ně docházíme spásy — vždyť jsme přece neuvěřili nadarmo.“

Písně

Vzdejte Pánu slávu, čest — Žalm 136 (EZ 136 [S menšími dětmi možno zpívat střídavě — první půli sloky „předzpěvák“ a děti např. za pomoci Orffových nástrojů refrén „Milost jeho předrahá…“. Vyberte z žalmu cca 6 slok včetně příběhu vysvobození z Egypta.]);

Pane, dnešek je den chvály (EZ 442, Svítá 246); *Ježíši, Pane nejvyšší* (EZ 236); *Bůh je můj hrad* (EZ 451); *V tobě je radost* (SV 363, EZ 649); *Tvoje, Pane Kriste dobrota* (SV 346); *Všechny děti v celém světě* (BTS 6)

Odkaz na píseň
Vzdejte Pánu slávu, čest, neb on dobrotivý jest
Pane, dnešek je den chvály
Ježíši, Pane nejvyšší, nad tě žádný lepší

Bůh je můj hrad a já smím brát

Srdce mé jásá, v tobě je spása

Tvoje, Pane Kriste, dobrota (SV346)

Všechny děti v celém světě (BTS6)

Katechetické cykly

Dál přece nejdeme sami III (S Markem + S Matoušem a Lukášem)